

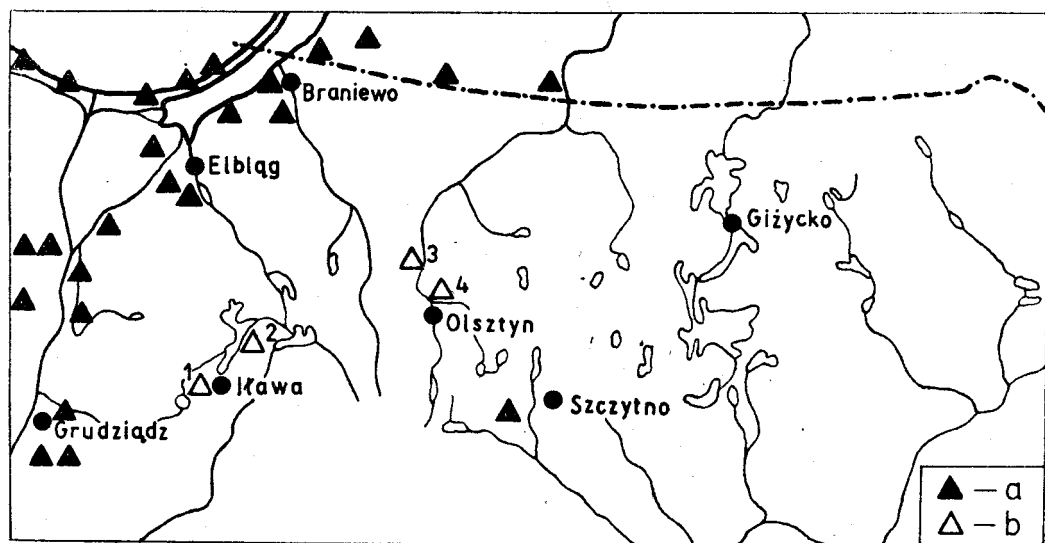
FLORYSTYKA I SYSTEMATYKA ROŚLIN NACZYNIOWYCH

BENON POLAKOWSKI

Nowe stanowiska *Hydrocotyle vulgaris* L. na Pojezierzu Mazurskim— Les nouvelles localités d'*Hydrocotyle vulgaris* L. dans le district de Pojezierze Mazurskie

Wpłynęło 23. V. 1961

Hydrocotyle vulgaris należy do bardzo rzadkich składników flory Pojezierza Mazurskiego. Ten subatlantycki gatunek notowano na tym obszarze na kilkunastu zaledwie stanowiskach, rozproszonych w zachodniej części Pojezierza, niemal wyłącznie wzdłuż dolnej Wisły i Zalewu Wiślanego (Abromeit 1898, Gross 1913, Steffen 1931, 1940, Walas 1953). W latach 1956—1960 znalazłem na Pojezierzu Mazurskim 4 nowe stanowiska *Hydrocotyle vulgaris* (ryc. 1). Są to:

Ryc. 1. Rozmieszczenie *Hydrocotyle vulgaris* L. na Pojezierzu Mazurskim. a — stanowiska wg Kleistówny (1930), uzupełnione; b — stanowiska nowe

Fig. 1. Distribution d'*Hydrocotyle vulgaris* L. dans le district de Pojezierze Mazurskie: a — localités d'après Kleistówna (1930), supplémentées; b — localités nouvelles.

1. Stanowisko w rezerwacie ornitologicznym „Jezioro Karaś” w pow. Iława. *Hydrocotyle* występuje tutaj bardzo licznie, na powierzchni około 10 arów, w pasie torfowisk otaczających jezioro. Rośnie ona na zabagnionych łąkach, w zespole *Cirsio-Polygonetum* Tx. 51 z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Żywotność gatunku duża, poszczególne okazy kwitną i owocują.

2. Stanowisko w rezerwacie ornitologicznym „Jezioro Igi” w pow. Ostróda, na torfowisku niskim, położonym wzdłuż południowego brzegu jeziora. Stanowisko jest liczne i zajmuje powierzchnię kilku arów. Żywotność gatunku duża. Podobnie jak na stanowisku poprzednim, *Hydrocotyle* rośnie tutaj w zespole *Cirsio-Polygonetum*.

3. Stanowisko pod Bukwałdem w pow. Olsztyn, pomiędzy linią kolejową Bukwałd—Cerkiewnik a rzeką Łyną. Wąkrota zwyczajna rośnie na skraju zagospodarowanych łąk, położonych w obrębie doliny rzeki Łyny. Występuje tu ona w rozproszeniu, na powierzchni około 50 m². Żywotność gatunku jest obniżona na skutek osuszenia i użytkowania torfowiska. Skład gatunkowy płatu z *Hydrocotyle* wskazuje, że przedstawia on zubożały florystycznie zespół *Cirsio-Polygonetum*.

4. Stanowisko w rezerwacie torfowiskowym „Redykajne” pod Olsztynem, wzdłuż północno-zachodniej granicy rezerwatu. Omawiany gatunek porasta kilkuarowy płat torfowiska niskiego. Rośnie na peryferycznych obszarach osuszonej olszyny typowej (*Alnetum glutinosae*). Stanowisko jest bardzo nieliczne.

Skład florystyczny wymienionych stanowisk *Hydrocotyle vulgaris* obrazuje tabela 1.

Tabela 1

Skład florystyczny płatów z *Hydrocotyle vulgaris* L.
Composition floristique des surfaces avec l'*Hydrocotyle vulgaris* L.

Nr zdjęcia fitosocjologicznego	1	2	3	4
Gatunki charakterystyczne klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> , rzędu <i>Molinietalia coeruleae</i> i związku <i>Molinion</i>				
<i>Festuca rubra</i>	3.1	2.2	3.2	.
<i>Alopecurus pratensis</i>	1.1	.	1.1	.
<i>Poa pratensis</i>	1.1	1.1	2.2	.
<i>Poa trivialis</i>	+	.	1.1	.
<i>Lotus uliginosus</i>	2.2	2.2	3.3	.
<i>Angelica silvestris</i>	2.1	2.2	+	.
<i>Trifolium pratense</i>	2.2	.	+	.
<i>Cardamine pratensis</i>	1.1	(+)	.	.
<i>Lathyrus pratensis</i>	1.2	2.2	.	.
<i>Ranunculus acer</i>	1.1	2.2	+	+
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	1.1	1.1	+	+
<i>Rumex acetosa</i>	+	.	2.2	.
<i>Deschampsia caespitosa</i>	(+)	.	2.2	.
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	+	.	.	.
<i>Succisa pratensis</i>	+	.	.	.
<i>Cirsium palustre</i>	+	2.2	+	1.1

Nr zdjęcia fitosocjologicznego	1	2	3	4
<i>Cirsium oleraceum</i>	.	+	1.1	.
<i>Filipendula ulmaria</i>	1.1	+	2.1	.
<i>Euphrasia Rostkoviana</i>	+	.	2.2	.
<i>Prunella vulgaris</i>	.	.	1.1	.
Gatunki charakterystyczne klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea fuscae</i> , rzędu <i>Caricetalia fuscae</i> i związku <i>Caricion canescentis-fuscae</i>				
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	2.2	3.2	+	1.1
<i>Triglochin palustre</i>	1.1	+	.	.
<i>Carex fusca</i>	1.1	+	.	.
<i>Epilobium palustre</i>	1.1	1.1	.	+
<i>Ranunculus flammula</i>	1.2	+	.	.
<i>Veronica scutellata</i>	(+)	.	.	.
Gatunki charakterystyczne rzędu <i>Phragmitetalia</i> i związku <i>Magnocaricion elatae</i>				
<i>Peucedanum palustre</i>	1.1	2.2	.	+
<i>Galium palustre</i>	1.1	2.2	.	+
<i>Lysimachia vulgaris</i>	1.1	+	+	1.1
<i>Carex pseudocyperus</i>	(+)	1.1	.	+
<i>Iris pseudoacorus</i>	.	.	.	1.1
Gatunki charakterystyczne klasy <i>Alnetea glutinosae</i> , rzędu <i>Alnetalia glutinosae</i> i związku <i>Alnion glutinosae</i>				
<i>Dryopteris thelypteris</i>	.	.	.	1.1
<i>Lycopus europaeus</i>	+	.	.	1.1
<i>Ribes nigrum</i>	.	.	.	+
<i>Solanum dulcamara</i>	.	.	.	1.1
<i>Salix aurita</i>	.	.	+	+
<i>Salix cinerea</i>	+	.	.	+
<i>Calla palustris</i>	.	.	.	(+)
Gatunki towarzyszące				
<i>Betula pubescens</i> a	.	.	.	2.2
" " b	.	.	+	+
" " c	(+)	.	.	.
<i>Alnus glutinosa</i> a	.	.	.	4.4
" " b	.	.	.	2.2
" " c	.	.	.	+
<i>Picea excelsa</i> b	.	.	.	1.1
<i>Cardamine amara</i>	.	.	.	+
<i>Juncus macer</i>	+	1.1	.	.
<i>Juncus effusus</i>	.	.	2.2	+
<i>Carex hirta</i>	1.1	+	2.2	.
<i>Plantago maior</i>	.	.	1.1	.
<i>Alchemilla micans</i>	.	.	+	.
<i>Trientalis europaea</i>	.	.	.	+
<i>Majanthemum bifolium</i>	.	.	.	+

Nr zdjęcia fitosocjologicznego	1	2	3	4
<i>Rubus idaeus</i>	.	.	.	1.1
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	.	.	.	+
<i>Urtica dioica</i>	.	.	.	+
<i>Polytrichum commune</i>	.	.	.	2.2
<i>Entodon Schreberi</i>	.	.	.	2.2

Wykaz zdjęć fitosocjologicznych:

1. Rezerwat „Jezioro Karaś”, przy przystani. 25. 7. 1956. Powierzchnia 4 m². Zespół *Cirsio-Polygonetum*.
2. Rezerwat „Jezioro Hgi”, przy tamie. 10. 7. 1957. Powierzchnia 4 m². Zespół *Cirsio-Polygonetum*.
3. Dolina rzeki Łyny pod Bukwałdem. 5. 8. 1960. Powierzchnia 4 m². Zespół *Cirsio-Polygonetum*.
4. Rezerwat „Rędykajne” pod Olsztynem, przy północno-wschodniej granicy rezerwatu. 5. 9. 1960. Powierzchnia 100 m². Zespół *Aletum glutinosae*.

Opisane powyżej stanowiska *Hydrocotyle vulgaris* L. położone są na skraju zasięgu geograficznego tego gatunku. Południowo-wschodnia granica tego zasięgu na Pojezierzu Mazurskim, wyznaczona przez Grossa (1913) wzdłuż linii Elbląg—Biszynek—Sępól, winna być obecnie przesunięta na linię Grudziądz—Iława—Szczytno—Olsztyn—Sępól.

Katedra Botaniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie

LITERATURA

1. Abromeit J. 1898. Flora von Ost- und Westpreussen. Str. 1—690. Berlin.
2. Gross H. 1913. Ostpreussens Moore mit besonderer Berücksichtigung ihrer Vegetation. Schrift. Phys. ök. Gesell. in Königsberg. 53: 183—264.
3. Kleistówna K. 1930. Badania nad zespołami roślinności torfowisk obszaru wydumowego prawego brzegu Wisły pod Warszawą. Rozpr. Wydz. Mat. Przyr. PAU. 69: 1—46.
4. Steffen H. 1931. Vegetationskunde von Ostpreussen. Pflanzensoziologie. I. Str. 406. Jena.
5. Steffen H. 1940. Flora von Ostpreussen. Str. 319. Königsberg.
6. Wałas J. 1953. Roślinność. W pracy zbiorowej: Warmia i Mazury. 1. Str. 407. Poznań.

RÉSUMÉ

Pendant les années 1956—1960 l'auteur a trouvé dans le district de Pojezierze Mazurskie 4 localités nouvelles d'*Hydrocotyle vulgaris* L. Ces sont: 1) la réserve „Lac Karaś” dans l'arrondissement de la ville Iława, 2) la réserve „Lac Hgi” dans l'arrondissement de la ville Ostróda, 3) la localité près de Bukwałd dans l'arrondissement d'Olsztyn, 4) la réserve „Rędykajne” près d'Olsztyn (fig. 1).

Les localités d'*Hydrocotyle vulgaris* L., décrites ci-dessus, sont placées à la limite de la répartition géographique de cette espèce. La limite sud-est de cette répartition à Pojezierze Mazurskie, fixée par Gross (1913) le long de la ligne Elbląg—Biszynek—Sępól, doit être actuellement déplacée sur la ligne Grudziądz—Iława—Szczytno—Olsztyn—Sępól.

Institut de Botanique, École Supérieure d'Agriculture, Olsztyn